

รายวิชาประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๑๖๑๐๒

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ครูผู้สอน ครูภากร อุปการแก้ว

ครูอาทิตย์ ศรีรุ่ง

พระบาทสมเด็จพระ

พระพุทธเลิศหล้านภาลัย

เกม

วรรณคดีในฉันทราจก

৐

৑

৒

৓

৔

৕

บทละคร : สังข์ทอง

ภาพ หนังสือสังข์ทอง จาก
<https://sites.google.com/a/silpakorn.edu/characters-in-literature/reuxng-sangkha-thxng>

৐

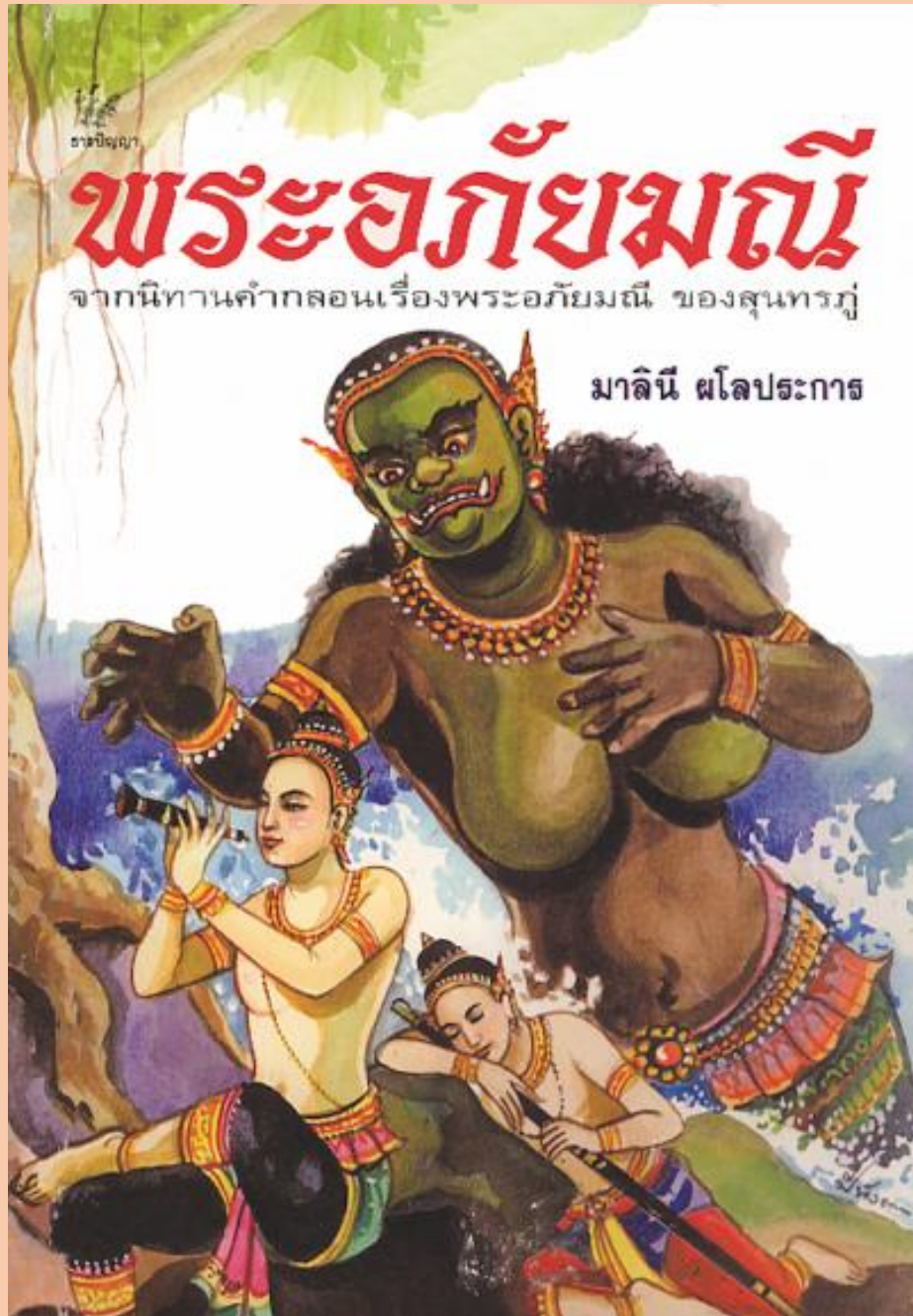
৑

৒

৓

৔

৕

๒

วรรณคดี : พระอภัยมณี

৐

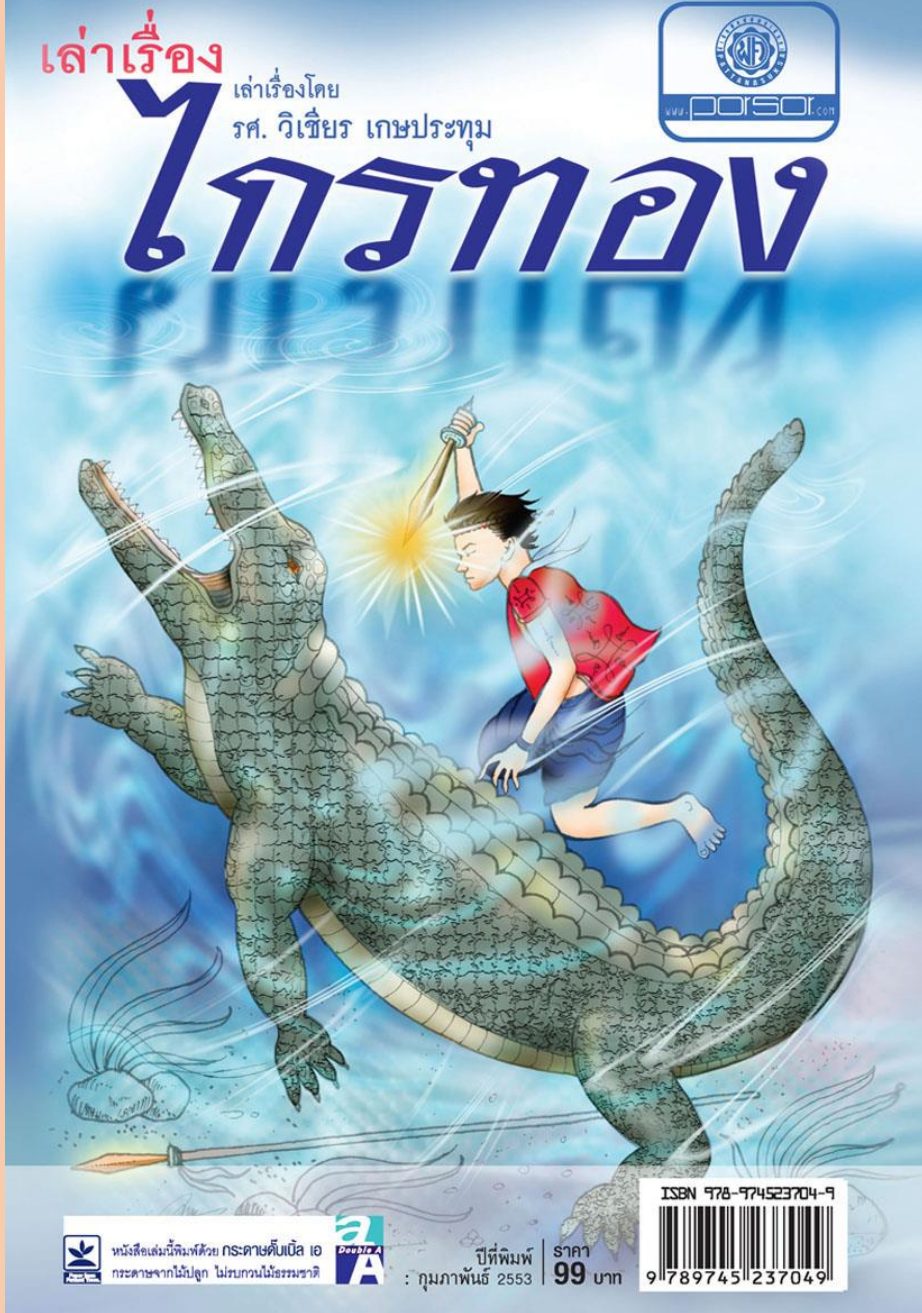
৑

৒

৓

৔

৕

๓

บทละคร : ไกรทอง

ภาพ หนังสือไกรทอง จาก <https://www.porsor.com/product/551/เล่าเรื่องไกรทอง-โดย-พ-ศ-พัฒนา>

ॐ

ॐ

ॐ

ॐ

ॐ

ॐ

บทละคร : ไชยเชษฐา

คำถามชวนคิด

ทำไมเราจึงต้อง

เรียนวรรณคดี

คำถามชวนคิด

ทำไมในรัชกาลที่ ๒

วรรณคดีจึงเฟื่องฟู ?

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกพระนามและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ถูกต้อง
๒. ระบุผลงานศิลปะชิ้นสำคัญของไทย สมัยรัชกาลที่ ๒ ได้
๓. เห็นคุณค่าในการรักษามรดกภูมิปัญญาไทย
ด้านวรรณกรรม ศิลปกรรม

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พระ-บาด-สม-เด็จ-พระ-พุทธ-ทะ-

เลิศ-หล้าน-นะ-พา-ไล

พระบรมสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
ประดิษฐาน ณ मुखกระสันตะวันออก พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

พระพุทธรูป พระพุทธเลิศหล้านภาลัย
ประดิษฐาน ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พงศาวลี : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พระราชบิดา : พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

พระราชมารดา : สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

เจ้าจอมมารดาเยี่ยม (สมเด็จพระศรีสุลาลัย)

พระราชโอรส : กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว)

เจ้าทรงกรมพระองค์สำคัญ
ช่วยแบ่งเบาพระราชภาระราชการ
แผ่นดินของพระเจ้าแผ่นดิน

กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์

ระบบเจ้านายผู้กำกับราชการ
เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๒

think - pair - share

ระบบเจ้านายผู้กำกับราชการ

P

Plus

คิดบวก

.....

.....

M

Minus

คิดลบ

.....

.....

I

Interesting

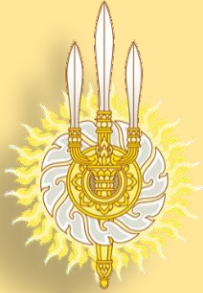
จุดน่าสนใจ

.....

.....

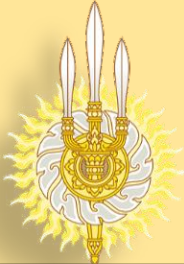
พระราชานุกิจ

ใน ๑ วัน ของพระเจ้าแผ่นดิน

	๙ นาฬิกา	๑๐ นาฬิกา	เที่ยงวัน
รัชกาลที่ ๑	เสด็จ ทรงบาตร	เสด็จออกท้องพระโรง ถวายภัตตาหารเลี้ยง พระสงฆ์ ทรงฟังรายงานพระคลังมหา สมบัติ และเสด็จขึ้นพระแท่นออกขุนนาง	<ul style="list-style-type: none">- เสวยพระกระยาหาร- ประภาษราชกิจฝ่ายใน
รัชกาลที่ ๒	เสด็จ ทรงบาตร	พระราชานุกิจเหมือนอย่างรัชกาลที่ ๑	<ul style="list-style-type: none">- เสวยพระกระยาหาร- ประภาษการช่าง- ทรงการช่าง

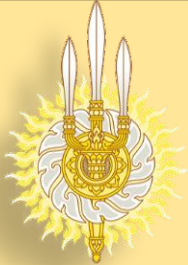
พระราชานุกิจ

ใน ๑ วัน ของพระเจ้าแผ่นดิน

	เวลาบ่าย	เวลาค่ำ
รัชกาลที่ ๑	สำราญพระราชอิริยาบถ	เสด็จออกท้องพระโรง ทรงสดับพระธรรมเทศนา ทรงฟังรายงานต่าง ๆ แล้วเสด็จขึ้นพระแท่นออกขุนนาง เบิกข้าราชการทั้งฝ่ายทหาร และพลเรือน เข้าเฝ้าไบบอก หัวเมือง ประภาษราชการแผ่นดิน และการทัพศึก
รัชกาลที่ ๒	<ul style="list-style-type: none">- ทรงฟังรายงานการก่อสร้าง- เบิกกวีเข้าเฝ้า- ทรงพระราชนิพนธ์บทละคร	พระราชานุกิจเหมือนอย่างรัชกาลที่ ๑

พระราชานุกิจ

ใน ๑ วัน ของพระเจ้าแผ่นดิน

	๒๑ - ๒๒ นาฬิกา
รัชกาลที่ ๑	เสด็จขึ้น เป็นการสิ้นพระราชานุกิจประจำวัน
รัชกาลที่ ๒	สำราญพระราชอิริยาบถข้างฝ่ายใน เช่น ทอดพระเนตรละคร หรือเสด็จลงสวนขวาเสด็จขึ้น เป็นการสิ้นพระราชานุกิจประจำวัน

“...ให้พระยานครศรีธรรมราชว่าราชการบ้านเมือง...จะพิจารณา
พิพากษาอรรถคดีเนื่อความของทวยราษฎรทั้งปวง... อย่าให้กอปร
(ประกอบ) ไปด้วยความอิจฉาริษยา ความโกรธ ความจองเวร
ด้วยภัยต่าง ๆ ความหลงอย่า...เห็นแก่หน้าบุคคลและอามิสสินจ้าง
สินบน เข้าด้วยฝ่ายโจทก์ ฝ่ายจำเลย กลับเท็จเป็นจริง
กลับจริงเป็นเท็จ ทำกลบเกลื่อนเนื่อความให้พ้นเพื่อน
ให้ทวยราษฎรทั้งปวงมีความยากแค้นเดือดร้อนผิด
...แต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้”

พระบรมราชาโชวาทของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
ที่มีต่อ พระยานครศรีธรรมราช

คำถามชวนคิด

ให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาท
และพระราชดำริทางการปกครอง
ของรัชกาลที่ ๒

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

เรื่อง ใต้ร่มพระบารมี ๒๓๙ ปี กรุงรัตนโกสินทร์

ตอน งามศิลป์งามวรรณกรรม

เผยแพร่วันที่ ๗ ต.ค. ๒๕๖๔

เผยแพร่โดย สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

ที่มา https://www.youtube.com/watch?v=HL5QleO_5Ok

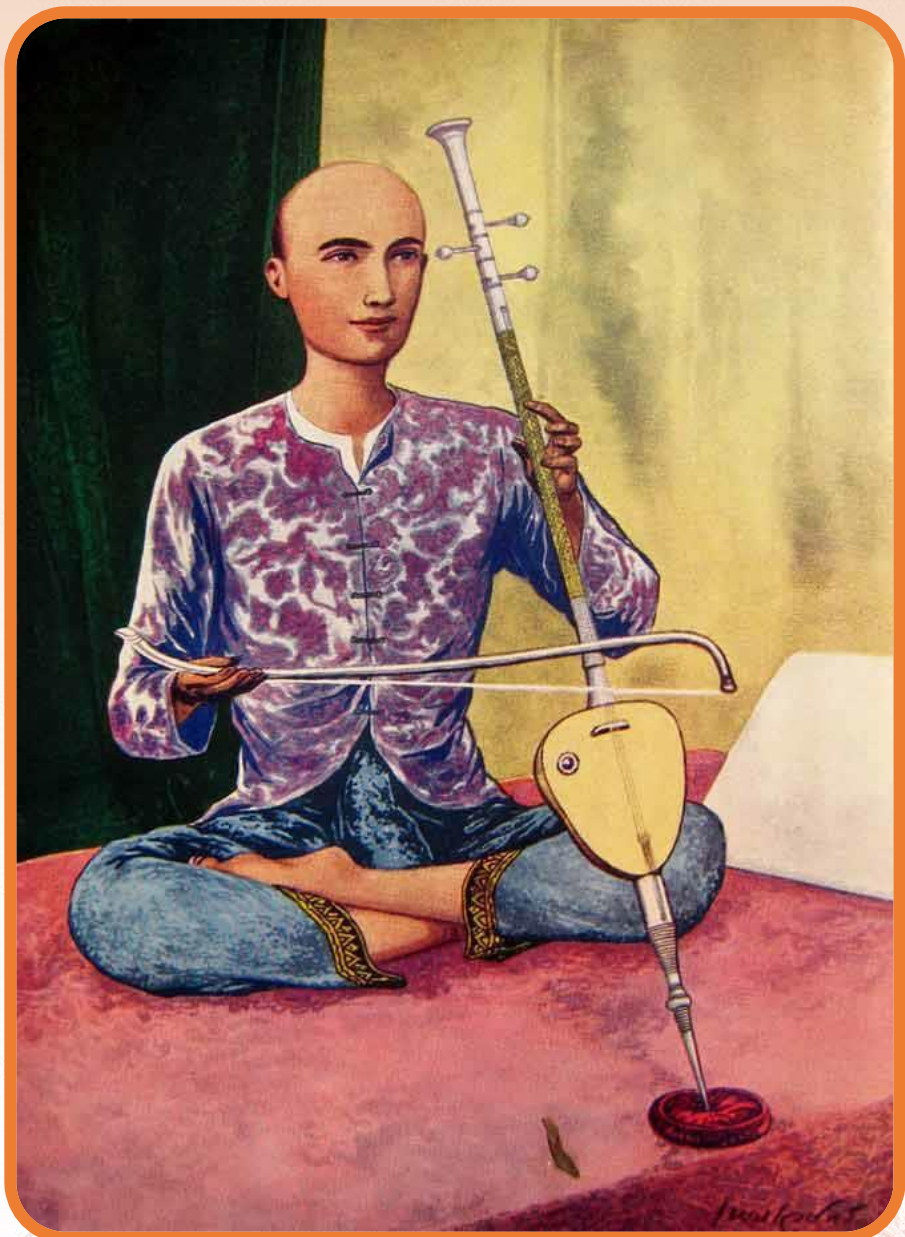

คำถามชวนคิด

พระปรีชาสามารถด้านศิลปะ

ของรัชกาลที่ ๒ มาจากที่ใด? ? ?

“ซอสายฟ้าฟาด” ซอสามสาย
คู่พระหัตถ์พระพุทธเลิศหล้า

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

เดี่ยวขอสามสาย : อ. เลอเกียรติ มหาวินิจชัยมนตรี

โทน รำมะนา : อ.ประสาร วงศ์วิโรจน์รักษ์

ฉิ่ง : อ.พฤตินัย หาญกล้า

ควบคุมการบรรเลง : อ.ธีระ ภูมณี

บันทึกเสียง : ชัยพร จิรจิตโกศล

บันทึกเสียง : บริษัท แฮนด์ แอ็คมีซัพพลาย

เจ้าของลิขสิทธิ์ : เสริมวิทย์ บิซเน็ส ผู้จัดจำหน่าย : บริษัท ๙๕ ธุรกิจ จำกัด

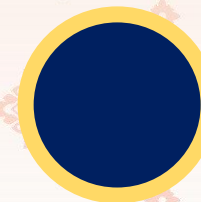
ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=OUy4vO6nNNc>

วรรณคดีพระราชนิพนธ์

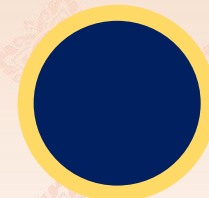
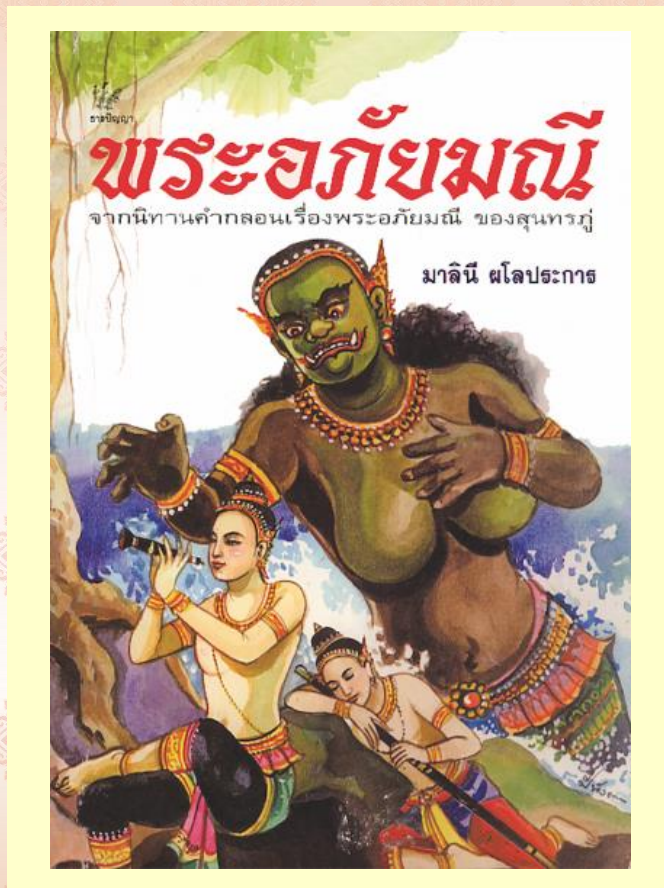

ใช่

ไม่ใช่

วรรณคดีพระราชนิพนธ์

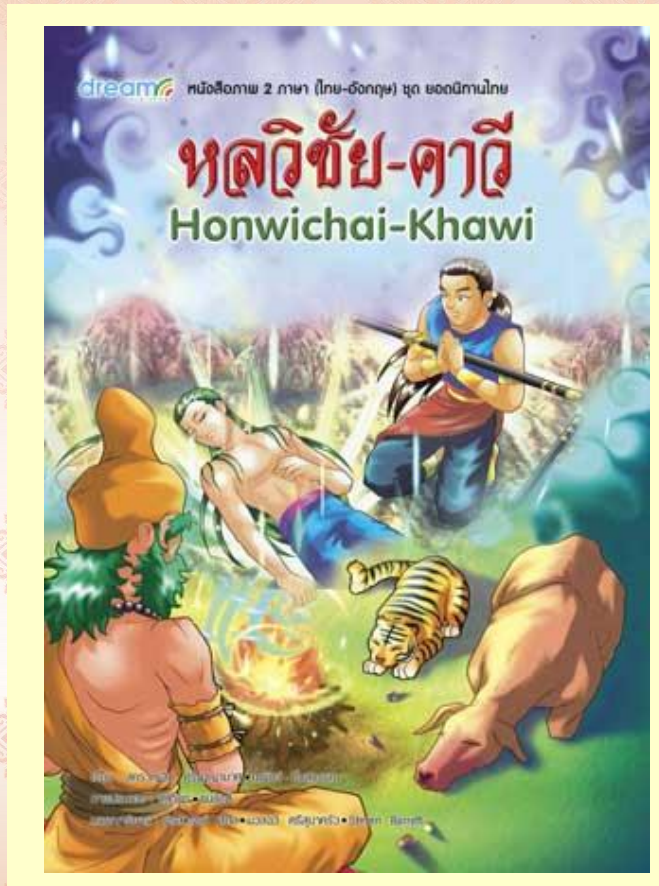

ใช่

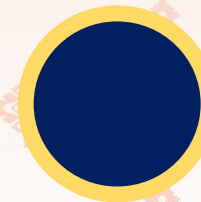

ไม่ใช่

วรรณคดีพระราชนิพนธ์

ใช่

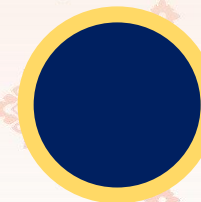

ไม่ใช่

วรรณคดีพระราชนิพนธ์

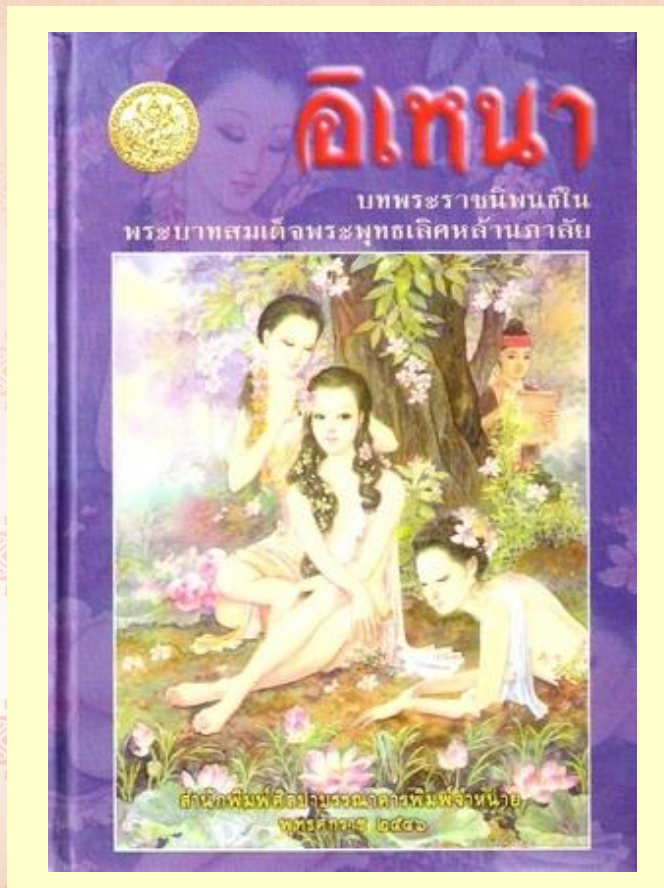

ใช่

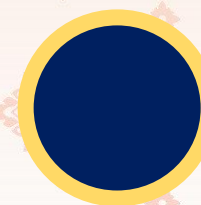

ไม่ใช่

วรรณคดีพระราชนิพนธ์

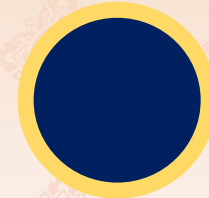

ใช่

ไม่ใช่

วรรณคดีพระราชนิพนธ์

ใช่

ไม่ใช่

ศิลปกรรมที่ทรงคุณค่า

เศียรหุ่นพระยารักใหญ่ และพระยารักน้อย

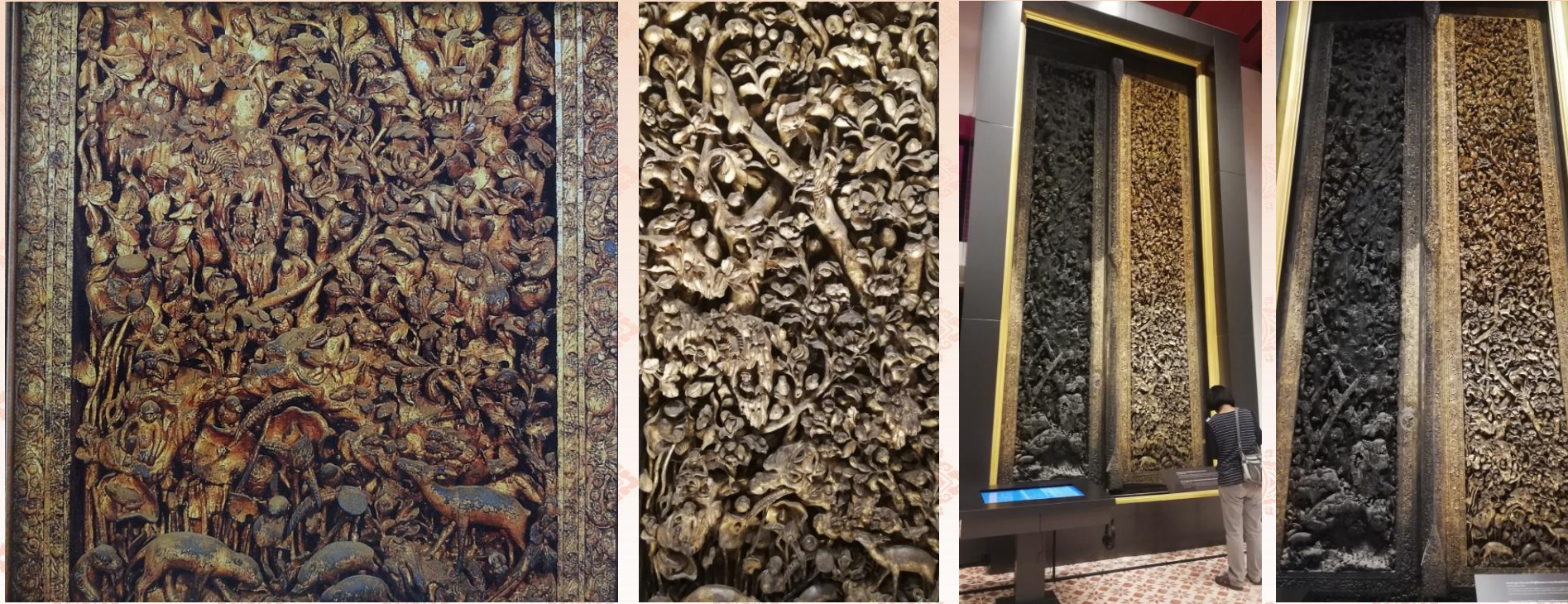
ที่มาของภาพ : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร

เศียรพระพุทธรธรรมิศจราชาวัดอรุณราชวราราม

ที่มาของภาพ : วัดอรุณราชวราราม

ศิลปกรรมที่ทรงคุณค่า

บานประตูพระวิหารหลวง วัดสุทัศน์เทพวราราม
ลวดลายแกะสลักเป็นฝีมือพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

“พระเจ้าช้างเผือก”

รู้หรือไม่

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

การเฉลิมพระเกียรติพระราชสมัญญานามพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ว่า
“พระเจ้าช้างเผือก”

ที่มาของภาพ : สมุดภาพเหตุการณ์สำคัญของกรุงรัตนโกสินทร์ เนื่องในวาระสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี

ชั้นปฏิบัติ

สรุปความรู้จากการศึกษาจาก

สื่อ powerpoint

เรื่อง : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ใบงานที่ ๓

เรื่อง : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

- นักเรียนศึกษาสื่อ powerpoint เรื่อง : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
- นักเรียนทำใบงานที่ ๓ เรื่อง : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

คำชี้แจงกิจกรรมครูปลายทาง

- ครูแจกใบงานให้นักเรียนศึกษาและลงมือทำ
- ครูอ่านคำสั่งในใบงาน
- ครูเดินดูและให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม

ใบงานที่ ๓ เรื่อง พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง รัตนโกสินทร์ตอนต้น (ยุคฟื้นฟู)
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
 รายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๑๖๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ตอนที่ ๑ จงทำเครื่องหมายใส่กากบาทที่ตัวอักษรหน้าชื่องานศิลปะที่เป็นผลงานฝีพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ก. บานประตูพระวิหารหลวง วัด
สุทัศน์เทพวราราม

ข. เศียรหุ่นพระยารักใหญ่ - รักษ์น้อย

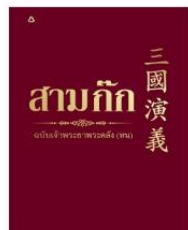
ค. เศียรพระพุทธรर्मศรราช
วัดอรุณราชวราราม

จ. อิเหนา

ฉ. บทพากย์
รามเกียรติ์บางตอน

ช. สามก๊ก

ซ. พระอภัยมณี

ณ. หลวิชัย - คาวี

ญ. สังข์ทอง

ฎ. ไกรทอง

ฏ. เพลงบุหลันลอยเลื่อน

ใบงานที่ ๓

พระบาทสมเด็จพระพุทธ- เลิศหล้านภาลัย

ตอนที่ ๑

ศิลปะเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร

.....
.....

รู้ไว้ใช้ว่า...

พระบรมสาทิสลักษณ์
(วาดสมัยรัชกาลที่ ๕)

พระนามทางการนั้นมาจาก
นามพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
ในพระอุโบสถ วัดพระแก้ว

สมัยนี้มีกรรเรือฟันการค้า
ทางทะเล จึงมีการ
ปรับปรุงป้อมให้มั่นคง
ที่เมืองสมุทรปราการ

เจ้านายองค์สำคัญ
ที่คอยช่วยเหลือ ร.๒ คือ
กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
(ต่อมา คือ ร.๓)

ตอนที่ ๒ ให้อ่านข้อความจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

“...ให้พระยานครศรีธรรมราชว่าราชการบ้านเมือง...จะพิจารณาพิพากษารรรถคดีเนื้อความของทวยราษฎร์ทั้งปวง...
อย่าให้กอปร (ประกอบ) ไปด้วยความอิจฉาริษยา ความโกรธ ความจองเวรด้วยภัยต่างๆ ความหลง อย่า...เห็นแก่หน้า
บุคคลและอามิสสินจ้างสินบน เข้าด้วยฝายโจทก์ฝายจำเลย กลับเท็จเป็นจริง กลับจริงเป็นเท็จ ทำกลบเกลื่อน
เนื้อความให้พ้นเพื่อน ให้ทวยราษฎร์ทั้งปวงมีความยากแค้นเดือดร้อนผิด...แต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้”

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดให้ผู้มีอำนาจปกครองบ้านเมืองอย่างไร

.....
.....
.....
.....

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ ๓

พระบาทสมเด็จพระพุทธ- เลิศหล้านภาลัย

ตอนที่ ๒

สรุปบทเรียน

“พระบาทสมเด็จพระ

พุทธเลิศหล้านภาลัย ”

เฉลย

ใบงานที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ตอนที่ ๑ จงทำเครื่องหมายใส่กากบาทที่ตัวอักษรหน้าชื่องานศิลป์ที่เป็นผลงานฝีพระหัตถ์
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ก. บานประตูพระวิหารหลวง
วัดสุทัศน์เทพวราราม

ข. เศียรหุ่นพระยารักใหญ่ - รักน้อย

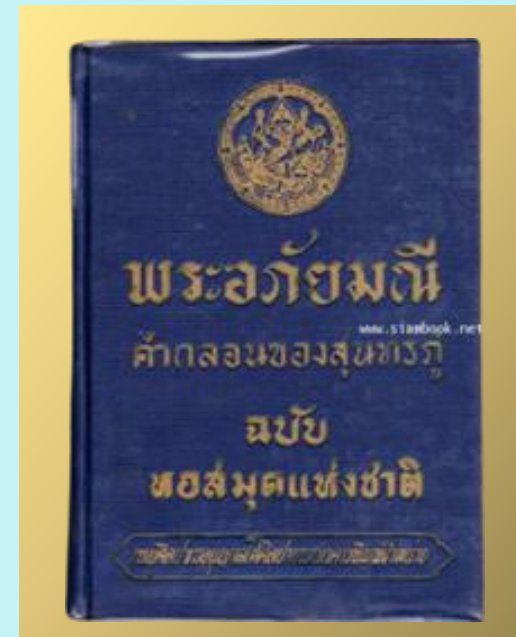
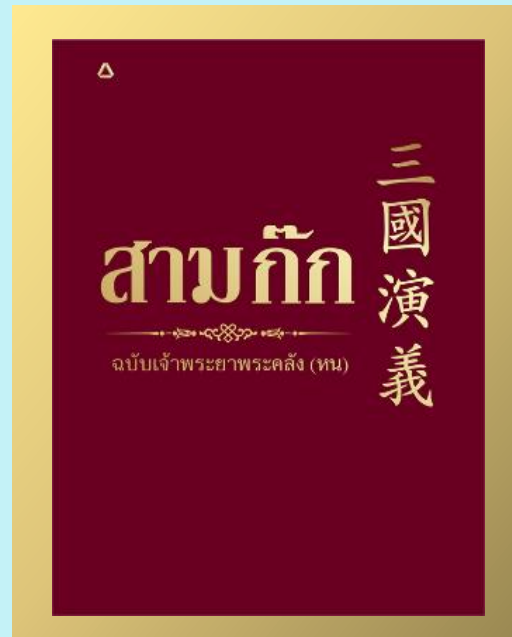
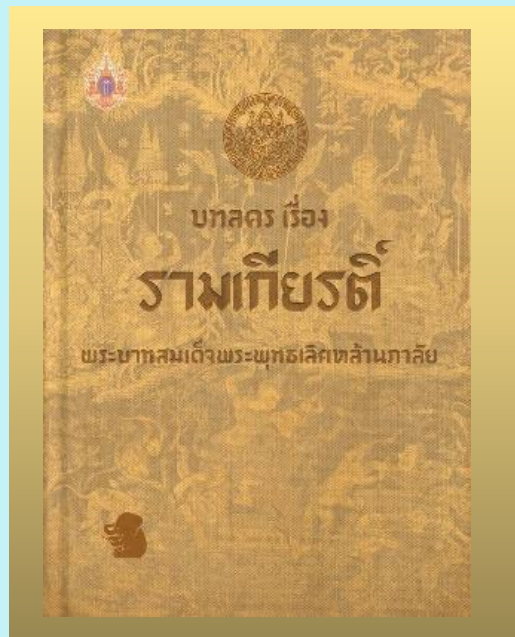
ค. เศียรพระพุทธรธรรมิศจรรราช
วัดอรุณราชวราราม

เฉลย

ใบงานที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

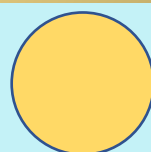
ตอนที่ ๑ จงทำเครื่องหมายใส่กากบาทที่ตัวอักษรหน้าชื่องานศิลป์ที่เป็นผลงานฝีพระหัตถ์
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

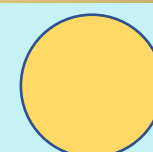
จ. อิเหนา

ฉ. บทพากย์รามเกียรติ์
บางตอน

ช. สามก๊ก

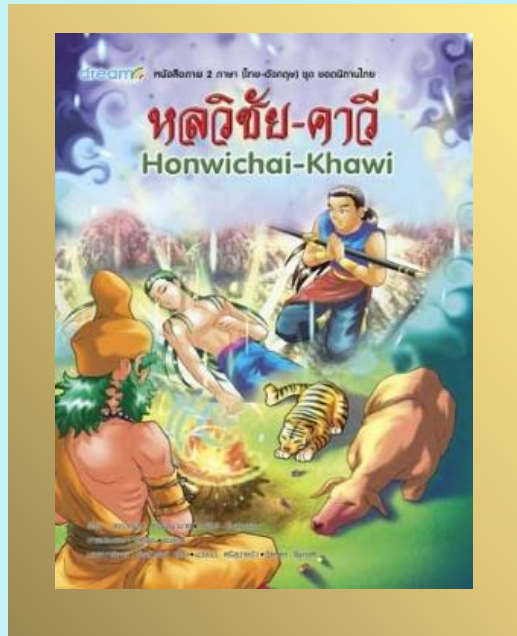

ซ. พระอภัยมณี

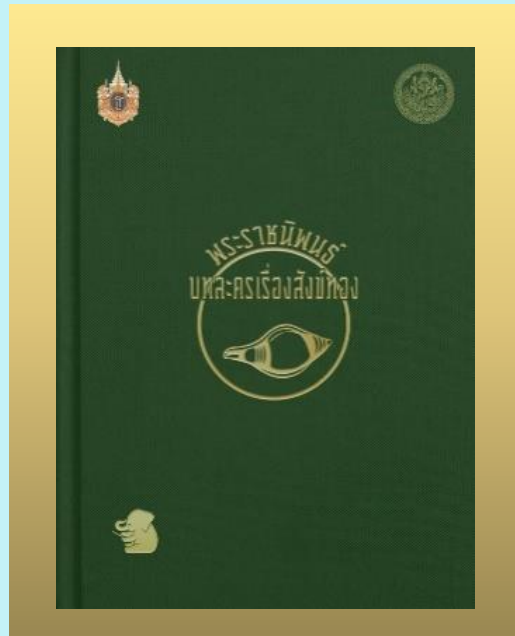
เฉลย

ใบงานที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ตอนที่ ๑ จงทำเครื่องหมายใส่กากบาทที่ตัวอักษรหน้าชื่องานศิลป์ที่เป็นผลงานฝีพระหัตถ์
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

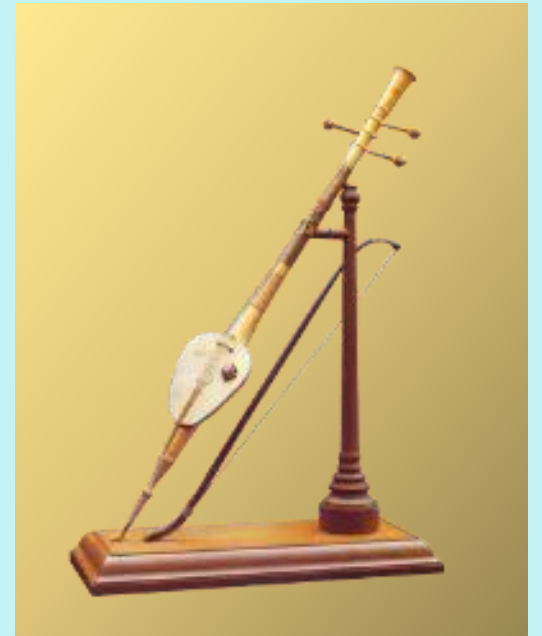
ฉ. หลวิชัย - คาวี

ญ. สังข์ทอง

ฎ. ไกรทอง

ฏ. เพลงบุหลันลอยเลื่อน

เฉลย

ใบงานที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ศิลปะเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร

.....บ้านเมืองเฟื่องผ่านพ้นจากสงครามครั้งใหญ่ การที่ทรงส่งเสริม.....

.....ศิลปะไทยจึงทำให้บรรยากาศของบ้านเมืองผ่อนคลายลง ทั้งนี้การที่.....

.....ทรงวางระบบราชการไว้ดีแล้ว จึงทำให้ผ่อนคลายพระราชภาระ.....

.....และทรงใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สูงสุด.....

“...ให้พระยานครศรีธรรมราชว่าราชการบ้านเมือง...จะพิจารณา
พิพากษาอรรถคดีเนื่อความของทวยราษฎรทั้งปวง... อย่าให้กอปร
(ประกอบ) ไปด้วยความอิจฉาริษยา ความโกรธ ความจองเวร
ด้วยภัยต่าง ๆ ความหลงอย่า...เห็นแก่หน้าบุคคลและอามิสสินจ้าง
สินบน เข้าด้วยฝ่ายโจทก์ ฝ่ายจำเลย กลับเท็จเป็นจริง
กลับจริงเป็นเท็จ ทำกลบเกลื่อนเนื่อความให้พ้นเพื่อน
ให้ทวยราษฎรทั้งปวงมีความยากแค้นเดือดร้อนผิด
...แต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้”

พระบรมราชาโชวาทของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
ที่มีต่อ พระยานครศรีธรรมราช

เฉลย

ใบงานที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ตอนที่ ๒ให้อ่านข้อความจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แล้วตอบคำถามดังนี้

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดให้มีอำนาจปกครองบ้านเมืองอย่างไร

.....

มีความยุติธรรม หนักแน่น ไม่หลงใหล

.....

ไปด้วยกิเลสตัณหาต่าง ๆ จะทำให้พินาศาคติความได้

.....อย่างเที่ยงธรรม..ราษฎรไม่เดือดร้อน.....

สรุปบทเรียน

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ภัยคุกคามอาณาจักรลดลง แต่ยังมีเจ้านายที่ทรงพระปรีชาสามารถอยู่หลายพระองค์ จึงทรงตั้งระบบผู้กำกับราชการขึ้นเพื่อให้เจ้านายได้ฝึกฝนงานราชการ ทั้งยังทรงส่งเสริมการค้า การช่าง และ ศิลปะทุกประเภทด้วยพระองค์เอง รวมทั้งทรงงานศิลป์ด้วยพระองค์เองโดยที่ยังทรงบริหารเวลาส่วนพระองค์กับเวลาในการทรงราชกิจได้อย่างเหมาะสม จนมีผลงานศิลปะชิ้นเอก เช่น พระราชนิพนธ์บทพากย์โขนใหม่ ละครนอก เพลงบุหลันลอยเลื่อน บานประตูพระวิหารหลวงวัดสุทัศน์เทพวราราม เป็นต้น ด้วยทรงจัดสรรเวลาอย่างยอดเยี่ยม จึงมีเวลาทรงงานราชกิจและงานช่างอย่างสมดุล งานช่างหลวงของรัชกาลนี้ ได้รับการยกย่องว่าเป็นงานศิลปกรรมชั้นยอดจวบจนถึงปัจจุบัน

บทเรียนครั้งต่อไป

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

สามารถดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่

<https://www.dltv.ac.th>

“ศิลปะ” ยืนยาว

ชีวิตสั้น ...ศิลป์ พีระศรี